

Käbir ýagdaýlarda ýylylyk prosesleri önümçilik tehnologiýasynda esasy bölek bolup durýar. Şonuň üçin hem oňa dyngysyz we gözegçilik etmeli bolýar. Maddalaryň gyzgynlyk (ýylylyk) ýagdaýy onuň temperaturasy bilen häsiýetlendirýär.

Temperaturany ölçemek üçin 1 sany temperatura 1 şkalasy ulanylýar.

- 1) Termodinamiki şkalasy, ölçeg birligi gradus kelwin (K).
- 2) Halkara şkala, ölçeg birligi gradus selsiý (C).

Temperaturany gönüden gönü ölçäp bilýän ölçeg görnüşi ýok. Şonuň üçin hem temperaturany ölçemek üçin jisimleriň temperaturasyna bagly bolan we aňsat ölçäp bolýan fiziki häsiýetlerini ulanylýar. Temperaturany ölçemek üçin priboryň işini esaslandyryýan fiziki häsiýetleriniň hataryna şu aşakdakylar girýär.

- 2) Gyzdyrylanda jisimleriň göwrüminiň oňnositel giňelmegi.
- 3) Gyzdyrylanda ýapyk göwrümdäki basyşyň artmagy.
- 4) Temperatura üýtgände elektrik toguny geçirijileriň we ýarym geçirijileriň elektrik toguna bolan garşylygynyň üýtgemegi.
- 5) Gyzdyrylanda iki geçirijiniň sepleşme nokadynda termoelektrik hereketlendiriji güýjüniň döremegi.
- 6) Gyzdyrylanda jisimlerden gaýdýan şöhlelenme güýjüniň artmasy ýa-da kemelmegi we başgalar.

Ölçeýiş usullarynyň esasy bolup durýan maddalaryň fiziki häsiýetlerine we fiziki hadysalara baglylykda temperaturany ölçeyän priborlara ýa-da termometrlere şu aşakdaky atlara dakylýar.

- 1) Giňelme termometrleri.
- 2) Manametrik termometrleri.
- 3) Garşylyk termometrleri.
- 4) Termoelektrik termometrleri.
- 5) Şöhlelenme pirometrleri we başgalar.

Berdimyrat BERDIMYRADOW

Türkmen döwlet

binagärlik - gurluşyk

institutynyň talyby